

KENT 309 PLANLAMA KURAMLARI

8. HAFTA

ELEŞTİRİLER

➤ Önceki derslerde gördüğümüz kapsamlı planlamanın nitelikleri üzerinden (kapsamlı, genel, uzun erimli) birlikte değerlendirdiğimiz zorluk ve gelişmelerin yanı sıra...

- Politika & Planlama arasındaki ilişki
 - Baskın çıkar grupları, farklı grupların istekleri, planıcının arabulucu rolü...
- Kamu yararı
 - Tek ve değişmez bir tarif mümkün mü?
 - Nasıl ölçeriz?
- Kapsamlılık ve Uzun erimlilik
 - Tüm verilerin toplanması ve hepsinin doğruluğu %100?
 - Tüm olası sonuçların tahmin edilebilirliği?
 - Zaman, mali kaynak, tüm grupların temsiliyeti?
 - Öngörülemeyen durum, olay ve oluşlar?
- «Evrensel akıl»
 - Bu iddia bir baskı mıdır? Planıcı baskıcı mıdır?
 - Planlama totaliter – tahakküm edici midir?
 - Aynı kurallar her yer ve herkes için aynı mı?

• Peki ya DEĞER YARĞILARI? • Kimin değer yargısı, kim için?

• Kamu, halkın planlamaya bakışı? Bu bakışın eğitimi? Bakışın bireysel-küçük grup çıkarımın kentin bütünü yararına karşı yegilemesi??

(AKILCI) KAPSAMLI PLANLAMA

• Madem bu kadar çok ve çeşitli eleştiriler var neden bu kadar popüler ve hala kullanıyoruz?

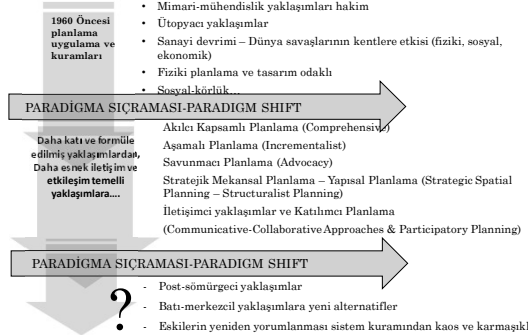
KAPSAMLI PLANLAMANNIN KENDİ İÇİNDE YAŞADIĞI GELİŞİM-EVİRİM...

- Ortak değerlerin belirlenmesi ve yönlendirme: VIZYON
- Tüm paydaş gruplarının sürece dahil edilmesi, yukarıdan aşağıya işleyen sisteme yatay girişler, aşağıdan yukarıya temsiliyetin dahil olması: KATILIM (Sürece işsısında, anketler, swot analizlerini birlikte yapmak, Kamu kurum kuruluşları, istihdamla ilişkin örgütler, STKlar, üniversiteler, meslek örgütleri vb)
- Vizyonu işler hale getirebilmek amacıyla ortaya konacak tematik yaklaşımlar (sürecin başlangıcının da hedefe yönelik işletilmesine katkı sağlıyor)
- Uygulama yöntemlerinin oluşturulması: **uygulama takvimi** (önceki aşamalardan hareketle belirlenmeli)
- Etki alanı, hinterlandı ile değerlendirilme: Kapsamlı planlamanın eski tekil nesnel yaklaşımının yerine, planlama sınırının ötesi ile ilişkisi...
- Sonuç ürün ve alternatiflerin, sürecin yeni teknoloji ile sunumu ve paylaşımının getirdiği yeni avantajlar

Planlama süreci modelini tasarlayan ve arabuluculuğu yapan yönlendirici rolünde

(Bosau ve diğerleri 1989 (çev. Eray M. 2007: 161-167)

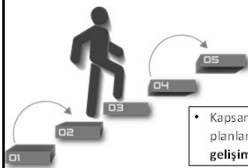
PLANLAMA KURAMLARI

Aşamalı Planlama (adım adım..)

Ortaya çıkışı

1930ların dünyada süregelen iktisadi bunalımının ardından 2. Dünya Savaşı sonrası ABD ekonomisinin hızla büyüdüğü, büyük sermayelerin egemenliğinin arttığı ve yeni orta sınıfların da bu refah ortamından büyük ölçüde pay çıkarttığı ve kapitalizmin en geçerli kalkınma yolu olarak görüldüğü bir dönem başlıyor. Bu dönemle birlikte savaş öncesi dönemde ortaya çıkan merkezi hükümetlerce piyasaları denetleyen ve yönlendiren bir araç olan kapsamlı planlama artık piyasaların önünde bir engel olarak görülmeye başlanıyor.

Yani..

- Kapsamlı planlamaya bir eleştiri olarak Devletin – Kamunun planlamadaki ağırlıklı rolünün azaltılması yoluyla sermayenin serbest gelişiminin sağlanmasını önündeki engelin azaltılması hedefleniyor.

Aşamalı Planlama

Kapitalist piyasa ekonomilerinde politik gücün çok sayıda çıkar grubu arasında oldukça dengeli biçimde dağılımı olduğunu ileri süren çoğulcu politik kurum modelini temel alıyor.

Öyle mi?

Politik kurumlarda çoğulculuk (pluralizm): gücün tabakalaşmış elit gruplarında olmasından farklı çıkar gruplarına dağılımını öngörüyor. Bireyleri toplumun bir parçası haline gelmesi gerekliliği üzerinden kuruluyor. Elitizm eleştirir..

(Ancak kapitalist toplum ve yönetim gerçeklerinde bunu gerçekleştirmek gerçekçi görünmüyor.)

Aşamalı Planlama

Peki nasıl yapılıyor?

Bu yaklaşıma göre öncelikle belirli bölgeler için planlama adımları atılıyor ve kentsel gelişmeye göre (ve çıkar gruplarının tepkilerine göre) sonraki adımlar atılıyor.

Ancak,

Farklı çıkar gruplarının devletin müdahalesi olmadan birbirine adım adım yaklaşarak ilerleyeceği varsayılan bu yaklaşım kapsamlı planlamaya getirdiği eleştiriler bakımından önemli olsa da **uygulanamazlık** bakımından etkili olamamıştır.

Savunmacı Planlama

Ortaya çıkışı

Bu yaklaşımın geliştiği tarihsel dönem özellikle Amerika'da **toplumsal muhalefetin güçlendiği ülke bütününde kent yoksullarının** (özellikle siyahilerin ve diğer azınlık olarak görülen grupların) **daha fazla demokratik hak ve özgürlük talep ettikleri** ve bu etkilerin akademik çevreye yansımalarının neticesinde gelişen bir kuram.

Amerikalı hukuku ve şehir plancısı olan Paul Davidoff tarafından geliştirilen bir yaklaşım (1965)

Advocacy = avukatlık , savunma

Kapsamlı planlamanın tekeli konusunun planlamaya katılımı zorlaştırdığı, karar verici konumundakilerin tek bir resmi planlama birimini temsil etmesi, **farklı ve çıkarları çatışan toplumsal grupları olan kentin ortak çıkarları temsil edemeyeceği** gerekçesiyle, Yine kapsamlı planlamaya bir eleştiri niteliğinde ortaya çıkıyor.

Savunmacı Planlama

Temelde Kent planlama sürecinde **dışlanan grupların çıkarlarının savunulmasını** hedefler.

Yani ...

Kent planlarının toplumda pazarlık gücü olmayan grupların temsilcileri olarak planlama sürecine dolaylı olarak katılmalarını sağlama:

- Onlar adına savunma ve pazarlık yapma
- Başta kent yoksulları olmak üzere kentin ihmal edilen güçsüz ve korunmasız kesimlerinin çıkarlarının savunulması ve avukat – savunucu planlılar sayesinde sürece dolaylı olarak dahil edilmeleri

Kapsamlı planlamada kamu yararı adına fiziksel planı çizen teknik eleman konumundaki planlamanın geleneksel rolünün dışında **toplum avukatı rolünü üstlenmesi** ve tüm yasa ve planlama eğitim sürecinin bu doğrultuda revize edilmesi gerekliliği üzerinde durmaktadır.

Savunmacı Planlama

Ancak,

- Toplumun güçsüz kesimlerinin **vantroloğu** olmuş ama bu kesimlere seslerini duyurabilecekleri bir ortam sağlayamamıştır.
- **Kapitalist sistemin temel kurumlarını aynen koruduğu için** aslında tüm istemeden de olsa **eşitsizlikleri yeniden üreten ve meşruiyetini güçlendiren** bir planlama kuramı geliştirmeyi öngörmüş oluyor.

VANTROLOG?

Yine de,

- ❖ **Kapsamlı planlamanın** kenti salt gelişimi yönlendirilmesi gereken **fiziksel bir unsur olarak gören**, planlamayı toplumsal gelişim ve siyasetten uzakmış gibi ve **plancısı da yansız-tarafsız bir teknik personel olarak gören** anlayışın karşısına **yeni öneriler getirmesi ve dolaylı da olsa katılıma yönelik bir içerik üretmesi** bakımından önemlidir.